

цької цінності, що створюється магістерською програмою, а саме: 1) безпосередньо знання складова («знаю»); 2) компетентнісна складова («вмію»); 3) комунікаційна складова («спілкуюсь»); 4) науково-дослідна складова («досліджую»). Маємо визнати, що причинно-наслідковий зв'язок між продуктами магістратури та потребами її різних клієнтів неоднозначний.

На репутаційному рівні ціннісна пропозиція магістратури визначається такими детермінантами, як: 1) репутація навчального закладу; 2) репутація викладацького складу; 3) актуальність і популярність магістерського напрямку підготовки; 4) успішність та репутація випускників магістерської програми. Кожний з цих детермінант вимагає окремого вивчення в контексті їх впливу на створювану магістратурою цінність для кожної клієнтської аудиторії. До того ж окремий напрям дослідження утворюють питання кількісної і якісної їх оцінки.

На основі нашого досвіду роботи в магістратурі та з урахуванням опитування потенційних та наявних слухачів магістерських програм за спеціальністю «Економіка підприємства», що було проведено навесні 2010 року, маємо констатувати, що в профілі ціннісної пропозиції магістратури суттєво переважає «продуктова» складова, тоді як «репутаційні» атрибути тільки формуються та набирають ваги.

Необхідно визнати, що в сучасних умовах трансформування магістерського рівню підготовки фахівців в Україні необхідно знайти адекватні важелі та визначити об'єктивне підґрунтя для встановлення певного балансу між продуктовим та репутаційним рівнями ціннісної пропозиції магістратури, що дозволить вирішувати генеральне завдання сучасної вищої освіти — виховання громадянина держави, гармонійно розвиненої особистості, для якої потреба у фундаментальних знаннях та підвищенні загальноосвітнього і професійного рівня асоціюється зі зміцненням своєї держави.

Галабурда М. К., канд. екон. наук, доцент
кафедри політичної економії
обліково-економічних факультетів

МЕТОДОЛОГІЯ МАРКСИЗМУ В СТРУКТУРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Соціально економічні та організаційно політичні процеси в сучасному суспільстві вимагають адекватності їх аналізу і пояснення як в наукових дослідженнях, так і в системі викладання суспільних

дисциплін. Особливої уваги потребує адаптація теоретичних концепцій і моделей до реалій практики господарювання в умовах трансформації економічних систем, яка вимагає скрупульозної методологічної верифікації основних гіпотез, теорем і лем.

Однією із найгостріших проблем сучасної економічної науки є формалізація норм методології дослідження та універсалізація методики викладання. З огляду на сучасну структуру освітньо-професійних програм підготовки фахівців в Україні, можна констатувати, з одного боку, надмірну увагу до вивчення законодавчо закріплених способів побудови різноманітних зв'язків із реаліями економічної діяльності. Серед усіх розділів сучасної політичної економії освітньо-професійні програми містять лише окремі дисципліни, що унеможливорює формування цілісної концептуальної уяви студента стосовно реальної практики господарювання та всієї системи суспільних взаємозв'язків які формуються навколо економічної системи суспільства.

Фактично, відбувається усвідомлене обмеження пізнавальної функції освіти на користь формування навичок у студентів. Іншими словами, проходить процес перетворення системи вищої економічної освіти на бізнес школу по підготовці вузькопрофільних спеціалістів, позбавлених аналітичного світогляду.

За таких умов, принципового значення набуває опанування світової спадщини у сфері філософії та методології наукового пізнання економічних явищ і процесів, а також систематизація наявних емпіричних знань сучасної економічної дійсності. Значимість методології для процесів генезису та розвитку системи наукових знань полягає у формуванні нормативних принципів, що в своїй сукупності дають змогу раціонального пояснення процесів росту об'єктивних знань стосовно реальної дійсності.

На моє глибоке переконання, використання світового досвіду у впровадженні методологічних надбань у процеси освіти дасть змогу сформувати у студентів цілісну картину знань стосовно аналітичних можливостей економічної науки. І йдеться в даному випадку не стільки про переосмислення загальної уяви про економічну науку, скільки про фактичну динаміку розвитку структури економічних знань, її основні правила та закономірності. На противагу, вітчизняні стандарти дедалі більше скорочують такі дисципліни, які б допомогли розібратись у всій різноманітності теоретичних підходів, зрозуміти логіку наукового дослідження. Філософія і методологія економічної науки або не читаються взагалі, або читаються в настільки обмеженому обсязі, що унеможливорює пояснити навіть взаємозв'язки дисциплінарної структури економіки.

Однією із тенденцій світової економічної освіти є зростання уваги до методологічного аналізу наукової роботи окремих учених, лабораторій, шкіл. Що дає змогу студентам і аспірантам зрозуміти технологію наукової роботи, процеси пошуку і росту об'єктивних знань, розвіяти міфи про методологічні протистояння різних напрямів економічної науки.

Сучасна економічна наука і освіта у своїй розгалуженій дисциплінарній матриці, виглядає як набір інструментів для вирішення окремих взаємозалежних задач. Безумовно, засобом вирішення цієї проблеми може стати включення еволюційно-історичної інституціональної онтології.

Іншої можливості покращення методологічної складової освіти надає включення соціальних складових аналізу. Важливим у цьому аспекті є вихід із зачарованого кола помилкового ідеологізування або заперечення марксизму. Сучасна вища освіта Франції, Японії, Чилі та інших країн достатньо повно використовує надбання Марксової теорії соціально-економічних формацій, адаптувавши її до наявних суспільних змін.

Опис і пояснення Марксової методології має надзвичайну світоглядну функцію, формує розуміння природи та історичного розвитку соціально економічних процесів. Особливо з огляду на сучасні тенденції класового поділу в соціальній структурі суспільства. Нагадаю, що Маркс постійно наголошував на необхідності врахування класового інтересу в результатах економічної взаємодії, що дозволяє говорити про залежність інтерпретацій узагальнених фактів економічного розвитку від реального стану соціальної структури суспільства.

Акцент на Марксовій методології поєднання теоретизації з принципами історизму допоможе використовувати узагальнення в процесах прикладної аналітики. Зняти проблему надмірного обтяження специфікаціями та уточненнями інституціональних складових, яка унеможливорює розуміння системи фундаментальних закономірностей. Дасть змогу лаконічного пояснення історичного процесу розвитку і трансформації інституціональної структури суспільства через виокремлення загальних закономірностей, які діють протягом певних фаз історичного процесу розвитку суспільства.

Література

1. *Ананьин О. И.* Философия и методология экономической науки // Философия социальных и гуманитарных наук / Под общ. ред. С. А. Лебедева. — М.: Академический проект, 2006—2008. — Сер. «Gaudeamus».

2. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе / Пер. с англ. — М.: Дело-Лтд, 1994. — 730 с.

3. Эрроу К. Неполное знание и экономический анализ // Истоки. — Вып. 4. — М., 2000.

Гетманцева Н. Д., канд. екон. наук, доцент
кафедри менеджменту

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК НАУКОВОГО ПІДХОДУ У СТУДЕНТІВ ДО ВИРІШЕННЯ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Сучасний розвиток соціально-економічної системи України характеризується високим динамізмом, складністю структурних та функціональних зв'язків, значною невизначеністю впливу внутрішніх і зовнішніх чинників середовища суб'єктів господарювання та макроекономічних факторів. Якими б не були негативні наслідки системної фінансово-економічної кризи, вихід з неї передбачає прийняття і реалізацію нестандартних, інноваційних управлінських рішень, пов'язаних із високим ступенем ризику, обґрунтованих з точки зору можливих стратегічних наслідків розвитку економіки ринкового типу.

Підготовка сучасних фахівців управлінського спрямування вищого рівня кваліфікації вимагає не тільки наявності глибоких знань щодо можливостей вдосконалення систем управління організаціями, раціонального використання матеріально-технічних, трудових та інформаційних ресурсів, а, головним чином, здатності застосовувати ці знання для формування саме інноваційних, творчих підходів у повсякденній діяльності менеджера.

Такі риси щодо дослідницьких підходів у вивченні та застосуванні набутих знань формуються у студентів, починаючи з першого року навчання, і на старших курсах з них виростають справжні молоді дослідники із свідомим розумінням необхідності і бажанням вивчення витоків ключових проблем економіки і управління та формування принципово нових підходів щодо їх